

SZAKDOLGOZAT

**Tóth Karolina
Ménészgazda FSZ**

**Georgikon Campus, Keszthely
2023**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Ménestudományi Szak

Hat lábbal a földön

Belső konzulens: Dr. Bartos Ádám
Egyetemi docens

Készítette: **Tóth Karolina**
OSQCD4
levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Élettani és Takarmányozástani Intézet

Georgikon Campus, Keszthely
2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. Irodalmi áttekintés	6
2.1. Lovastörténelem	6
2.1.1. Örkénytábor	8
2.1.2. Örkényi mindennapok	9
2.1.3 Örkény hanyatlása.....	10
2.2. Vigyázz, kész, oktass!	11
2.3. „Jó pap holtig tanul”	13
3. Oktatókkal készített kérdőívek kielemezése	15
4. Luxus vagy megfizethető hobbi?	17
5. Szülők által kitöltött kérdőívek elemzése	18
6. Saját lovarda nyitásának SWOT analízise	20
7. Oktatás Módszertana	23
7.1. Ügessünk könnyen!	24
7.2. Vágtass, mint a szél!	26
7.3. Segítségadások.....	26
8. Merre tart a mai lovas-kultúra Magyarországon?	28
9. Következtetések, Javaslatok	30
10. Összefoglalás	32
Irodalomjegyzék.....	33
Mellékletek.....	34
1. számú melléklet (oktatókhoz kiküldött kérdőív minta)	34
2. számú melléklet (szülőkhez kiküldött kérdőív minta)	34
3. számú melléklet (Oktatói válaszok)	36
Interjú 1.....	36
Interjú 2.....	37
Nyilatkozatok	38
Hallgatói nyilatkozatok.....	38
Konzulensi nyilatkozat.....	39

1. Bevezetés

„A magyar lovas semmivel sem tehetségtelenebb, mint a kiváló eredményekkel rendelkező más nemzetek fiai, mégis a távolság fényévi az eredmények vonatkozásában. Az okok között ne elsősorban a körülményeket, lehetőségeket...stb., gondoljuk meghatározónak, habár ezek is nagy jelentőséggel bírnak, a legsúlyosabb probléma képzsünk, oktatásunk alacsony színvonala.”¹

A Georgikon Campus Ménesgazda szakára, azért jelentkeztem, mert már gyerekkorom óta érdekelnek a lovak. Nem mindig adódott lehetőség, hogy folytassam a lovaglást, ezért a lovassporttól és a lovaktól néha kicsit messzebb, néha közelebb kerültem. A célom mindig az volt, hogy a közelükben legyek, foglalkozhassam velük és ezt a jó pár évnyi külföldi tartózkodás sem törte meg. Bár Angliában nem mindig tudtam megtenni, hogy köztük legyek, de mikor hazalátogattam, valahogy mindig módot kerítettem rá, hogy nyeregbe pattanhassak. Szerencsére a külföldi munka lehetővé tette, hogy más országok lovas életébe is bepillantást nyerhessek. Mindig az lebegett a szemem előtt, hogy láthassam őket, mert feltöltenek energiával, jókedvvel, pozitív érzésekkel. A velük töltött idő, melybe a munka is beletartozik, sem tudott megijeszteni.

Spanyolországban önkéntes munkát végeztem egy lovaknak fenntartott menhelyen (ARCH- Centro Andalusi de Rescate de Caballos), ahol segítettem a lovak ápolásában, traumáik feldolgozásában, hogy újra bízni tudjanak az emberben. Dolgoztam egy lovardában is (Los Prados), ahol bértartott lovakat kellett minden nap ellátni. Olyan oktatókat ismertem meg, akik más-más módon tanítottak lovagolni.

A szakdolgozatomban szeretném az Örkeny tábori mindennapokat megemlíteni, és ezen keresztül bemutatni a mai lovasoktatók munkájának fontosságát.

Szeretnék saját tapasztalatokat megosztani, hogy én milyen oktatókat ismertem meg. Mit tud adni egy jó oktató? Mi az emberek elvárása egy oktatóval szemben? A lovaglás alapjainak helyes lefektetése hogyan történik? Nagyon fontos, hogy a számunkra megfelelő oktatót válasszuk, ami lényegében az alapja annak, hogy a lovasoktatás jól működjön. A kommunikáció a lovas és az edző között gördülékeny, érthető legyen. Ennek feltérképezésére, kérdőíveket töltöttem ki, mind lovas oktatókkal, mind pedig szülőkkel, kiknek a gyermeke, ezt a sportágat választotta. Az első csoport megkérdezése, azért volt fontos, mert érdekelt, hogy ők, mint oktatók, hogy látják ezt a szakmát. A második csoport, véleménye szintén mérvadó,

¹ Dallos Gyula: Dallos Gyula Lovas iskolája II. Kiadó: Xenophon Lovas Klub Kft. Bp.

hiszen a jövő növendék lovasainak szüleik bátorítására, támogatására van szükségük. Nagyon fontos, mindkét csoport gondolkodása erről a sportról, hiszen nagyban tőlük függ, hogy milyen lesz a mi lovas nemzedékünk az évek múlásával.

Egy jól képzett oktató segítségével, könnyen el tudjuk sajátítani az alapokat és megérteni a lovaglás lényegi kérdéseit. Ám a lovaglás 70%-ban gyakorlati és csak 30%-ban tartalmaz elméleti tudást. Ezt a sportot nem lehet egy verstanuláshoz hasonlítani, amit este megtanulunk, másnap felmondunk. A lovaglás megtanulása nem megy egyik napról a másikra. Hosszú folyamat, aminek talán sosincs vége. Sokan teszik fel a kérdést: „mennyi idő megtanulni lovagolni?” De a válasz nem olyan egyszerű. Sok tényezőtől függ, például milyen szintre gondolunk (hobbi vagy verseny), milyen gyakran tudunk eljárni a lovardába és mik a céljaink.

Milyen képzéseken sajátíthatjuk, mélyíthetjük el lovagló tudásunk, ahhoz, hogy akár oktatni is tudjunk? Erre a kérdésre is választ adok a szakdolgozatban.

A lovas táborok iránti érdeklődés egyre nagyobb. Mi a lényege ezeknek a táboroknak és mennyi tudást sikerül a gyerekeknek elsajátítani? Az anyagi kérdésekbe is beleástam magam, tényleg luxus sportnak számít? Majd megvizsgáltam egy SWOT elemzés keretében, milyen erősségekkel, gyengeségekkel, lehetőségekkel, veszélyekkel kellene számolnom, ha nyitnék egy lovardát a lakóhelyemen.

A ménesgazda szakág elvégzése számomra egy nagy lehetőség, hogy lovak között dolgozhassak. Bízom benne, hogy a lovas sportok egyre népszerűbbek lesznek és a digitális világ fejlődése nem veszélyezteti a magyar lovas kultúrának gyakorlását.

2. Irodalmi áttekintés

2.1. Lovastörténelem

Magyarország történelmében kulcsfontosságú szerepet kapott a Ló és a hozzá tartozó tevékenység a Lovaglás. A honfoglalás óta nagy becsben tartjuk ezeket az állatokat, hiszen nélkülük, talán nem a Kárpát-medencében vertünk volna táborn. Kiismerhetetlen lovas harcmódorunk is nekik köszönhető. Lovaink kicsik, gyorsak és rendkívül nagy teljesítőképességgel rendelkeztek (1.ábra). A 13. századi szkíta sírokban azonban már megtalálhatók voltak a gazdag urak lovai, melyek elképzelések és a leletek alapján nagyobbak és szebbek lehettek, mint a szegényebb rétegé. Magyarország természeti adottságai, víz készlete, domborzata kiváló alaptalaj volt a lótenyésztés számára.

"A magyarok nem kitérték gyalog megállni helyüket, mint akik gyermekkoruk óta lovaglásra szoktak". Amíg a germán páncélos lovasságánál a ló elsősorban a védőfegyverzetet szállította, addig a magyar paripa maga volt a támadófegyver. A lovas taktika legfőbb eleme a lóhátról való nyilazás volt. „Őrseket messzire, sűrűn egymás mellé helyezik el, nehogy egykönnyen rajtaütés érje őket... Gyakran egy kötéltre vetén a felesleges lovakat, hátul, azaz a csatasor mögött annak védelmére helyezik el.” Bölcs León leírása szerint „Követi őket nagy csapat ló, mén és kanca is, részint táplálékul és tejvás végett, részint pedig sokaság látszatának keltése végett. Nem ütnek körül árkolt táborn, mint a rómaiak [bizánciak], hanem a háború napjáig nemzetségek és törzsek szerint szétszéledve, télen-nyáron folyvást legeltetik lovaikat; a háború idején pedig a szükséges lovakat maguk mellett tartva és béklyóba verve őrzik türk sátraik közelében a csatarendbe állás idejéig, s csatarendbe állásba éjnek idején kezdenek.”²

1. ábra: Lovas népek hadviselése

Ahhoz, hogy egy ló a hadászatban is helyt tudjon állni és alkalmas legyen egy csatán végig kísérni, fontos volt a kiképzése. Ezért sokat számított a lovas tudása, ügyessége és idomító képessége. Az első ló tanításával, képzésével kapcsolatos emlékeket Kikkuli, perzsa mester agyagtáblái őrzik.

² VI. Bölcs León bizánci császár

Már ekkor az volt az alapelv, hogy a ló farát uralom alatt tartsák, elejét pedig felszabadítsák. Ennek kapcsán szeretném megemlíteni, azt az embert, aki a „lovaglás atyja” címet érdemelte ki, ő nem más, mint Xenophon, aki egy katona és haditudósító volt, a lovak kiképzéséről írt „A lovaglás művészete” című művében. Munkája a mai napig útmutatás azoknak, akik a Bécsi Spanyol Lovasiskolában folytatják tanulmányaikat. Az ő módszere leginkább a ló és lovas közti harmóniára fekteti a hangsúlyt, ami valljuk be tényleg, talán az egyik legfontosabb alappillér. Alkalmazza mind a jutalmazás, minden a büntetés módszereit is. Másik műve a lovas katonák feladatairól íródott, melynek címe „Hipparchikós” - Egy lovasezredes. Xenophon nevét számos egyesület, lovasklub őrzi, így tisztelegve munkássága iránt.

A XX. század első évei egészen mozgalmasak voltak, új változások jöttek, mint az ugró, mint a díjlovas sportágban. A díjugratás hatalmas fejlődésen megy keresztül azáltal, hogy a hangsúly azon volt, hogy a lovat ugrás közben ne gátolja semmi.

A lovasságnak, mint fegyvernemnek a II. világháború befejezéséig jelentős szerepe volt, amely megkövetelte a magabiztos lovagló tudást. De mindez nem volt elég a könnyű lovasság sikerességéhez, olyan lovakra volt szükség melyek helyt tudnak állni a csatában. Ekkor alakultak ki hazai lófajtáink, kisbéri félvér, gidrán, nóniusz és a furioso north star.³

Mindezek okán, ha lókiképzésről és a régmúlt lovas iskolái szóba kerülnek, leginkább az **Örkény tábori Magyar Királyi Lovagló és Hajtótanárképző Iskola** név merül fel bennünk, mely 1930. szeptember 30-án nyitotta meg kapuit. Azt, hogy pontosan milyen módszerrel és kiképzéssel lovagoltak, nehéz rekonstruálni, de vannak források melyek ezzel az időszakkal foglalkoznak, kutatják fel. 70-80 év távlatából tudunk visszatekinteni. Forrásaink igen csekély mennyiségűek, mert a felhalmozott tudást, a feledés homályába taszították (2.ábra). De lássuk, mitől is volt olyan híres ez a tábor, és mit kellett tennie annak, ha valaki az iskola tanulója szeretett volna lenni.⁴

2. ábra: Életkép, Örkény tábor

³ <http://www.horse-trails.hu/index.php/virtualis-muzeum/lo-szerepe-a-tortenelmi-idokban/lovas-nepek-hadviseles/179-magyar-lovas-nepek-honfoglalo-magyarok-hadviselese>

⁴ <https://docplayer.hu/2019614-Orkenytabor-sikerenek-titka-a-jelenkor-helyzetenek-tukreben.html>

2.1.1. Örkénytábor

Örkény tábor megalakulásának történetéhez, egészen messze kell vissza nyúlnunk a történelemben. Az ókorig visszatekintve, Xenophon nevéhez fűződik az első lóképzéssel kapcsolatos írások. A klasszikus lóképzés örökérvényű szabályait fogalmazta meg, amelyet a mai napig is használunk. Xenophon után a középkorig, nem igazán van írásos emlékünkhöz a lovas kiképzésről, lovas kultúráról. A barokk kor az ami igazán fejlődést, hoz a lókultúrában, hiszen a lovakat ekkor már nem csak harcászati célra használták. Különböző bemutatókra, parádékra képezték a lovakat. Olaszországban, Nápolyban megjelennek olyan mesterek, akik már írásos formában gyűjtik a lóképzésben használt tapasztalataikat. Ezek leginkább az ókori tanításokra támaszkodnak. Nápolyban megalapítják az első lovasakadémiát. Alapítója Frederico Grisone. Rengeteg lovas történet fűződik Magyarországhoz, de valódi lóképzésről még nem beszélhettünk ebben az időben. Az olasz mesterek tanai elterjednek egész Európában. XV.XVI századi lóidomítóktól a durvaság sem állt messze. Különböző sarkantyúkat, zablákat használtak, melyek a lónak nem szenvedést okoztak. Francois Robichon de la Guérinière, Párizsban létrehozta a lovasakadémiáját, szakít elődei durva módszereivel és a szelíd bánásmódot helyezi előtérbe. Ő alakította ki a mai is érvényes lovasülést. Az ő tanítása egészen a bécsi Spanyol Lovasiskoláig jut, amely Örkénytábor alapja.

Azt, hogy milyen is volt maga a tábor, könnyebb rekonstruálni, elképzelni, mint a múlt lovasait meghallgatni arról, milyen volt itt tanulni. A régi épületeket felújították, átalakították ahhoz, hogy az iskolának a legjobb célt szolgálja. Elkezdtek a területet fásítani, a lovardák környékét, vágtpályák melletti részeket. Talán ezért is tűnt természetközelinek az egész tábor. Amit ezzel mondani szeretnék, azaz, hogy a lovas pályák egyszerűek voltak, a természetadta lehetőségeket kihasználva készültek. A telepen négy nyitott lovarda volt, valamint a környezetbe épült versenypálya, vágtpálya, akadálypálya. A táboron kívül még lovaspóló pálya is kiépítésre került és 2400 körméretű akadálypálya is. 80-90 hektárnyi területet foglalt el az épületegyüttes a külső részekkel együtt. Ebben a környezetben, minden a lovaglásnak volt alárendelve. Megszületésének célja, olyan kiemelkedő lovaglótanárok képzése, akik tudásukat át tudják adni a jövő nemzedékének.⁵

⁵ <https://docplayer.hu/2019614-Orkenytabor-sikerenek-titka-a-jelenkor-helyzetenek-tukreben.html>

2.1.2. Örkényi mindennapok

Az iskolába való bekerülés kulcsa, ha sikeresen elvégezték az equitációkat a Ludovika Akadémián és megfelelő verseny eredményeket tudhattak maguk mögött és még a 2 évnyi csapat szolgálatot is teljesítették. Egy évfolyamba kezdetben csak 9 hallgatót vettek fel, elég szűkös volt a keret. A tanév augusztus 20.-ától következő év július 10.-éig tartott. Minimum 1 saját tulajdonú lóval kellett bevonulni, melynek ellátásáért fizetni volt hajlandó. A többi ló az iskola tulajdonában volt. A lovagló tiszteknek, úgynevezett equitációkon kellett bizonyítani lovas tudásukat és kitartásukat. A képzésnek volt gyakorlati és elméleti része is egyaránt, ami napi 7 órát vett igénybe. A lovak pihenő napja általában csütörtök és vasárnap volt, amikor is csak elméleti oktatáson vettek részt a tanulók.

Örkénytábor egy sajátos stílus alapján működött. Minden lovat egy bizonyos szintig ugyanúgy képezték ki, majd el lehetett dönteni melyik lovas szakágra fordítunk nagyobb figyelmet. (Díjlovaglás, díjugratás, military.) Helyzete kiemelkedő volt, remek infrastruktúrával rendelkezett, a lovak „természetes” környezetben voltak. „Természetes” környezeten azt értjük, hogy a kiképzések terepen történtek, úgy, mint ugróгимnasztika, ügyesség és izomfejlesztő gyakorlatok, mászatófal. Része volt a kiképzésnek az őszi vadászahajtó versenyeken való részvétel.

Örkény tábor csak 14 évig működött, de megszűnte után lovaglótanárai külföldön is jelentős sikereket értek el. Például Hazslinszky- Krull Géza, a Holland Szövetség Szakfelügyelője, holland királyi lovaglótanár, Platthy József, olimpiai bronzérmes olimpikon, a lovassport első és egyetlen olimpiai érem szerzője, Némethy Bertalan Amerikai Egyesült Államok díjugrató csapatának edzője. Örkényben készültek fel a magyar nemzeti díjlovagló és díjugrató keret lovasai is. A két sportág válogatott lovasaiból jött létre a military válogatott is. Így az ország legjobb lovasai egymástól tanulhattak.

1933-ban megalakult a Magyar Királyi Testőrség Spanyol Lovasiskolája, a Lovagló és Hajtótanárképző iskola keretein belül. Feladata a képzés hagyományainak ápolása, fenntartása, ismereteinek újjáélesztése volt. Vezetői kiváló lovasok voltak és folyamatos kapcsolatban álltak a bécsi spanyol iskolával.

Örkény két legkiemelkedőbb tanítványát szeretném megemlíteni. Némethy Bertalant és Endrődy Ágostont. Endrődy az 5. helyet szerezte meg az 1936-os berlini olimpián, Pandúr nevű lovával, majd Stockholmban 1959-ben aranyérmet szerzett az angol military bajnokcsapat edzőjeként. Némethy a magyar válogatott csapat tagjaként eredményes ugrólovas volt. Bécsben, Aachenben, Luzernben szerepelt. Könyve a „Némethy módszer”, avagy „The Némethy Method” New

Yorkban jelent meg 1988-ban. Technikája, a Némethy- féle ugrómódszer a egyik legelterjedtebb gyakorlatsor a mai napig. Voltak olyan tisztek is, akik itthon próbálták túlélni a kommunizmust. Ők leginkább állami állatgazdaságokban, méntelepeken dolgoztak.⁶

2.1.3 Örkény hanyatlása

Miután felbomlott az Osztrák-Magyar Monarchia ezek az intézmények határon túlra kerültek, de a lovasság tovább képzését biztosítani kellett. Budapesten a Ferenc József laktanyában hozták létre 1921-ben, mintegy Pótló Idomító Keretet (PIK), amely 3 éves képzés volt. Az utolsó évben csak vadászlovagláson vehették részt, ahol nehéz terepen is megmutathatták a tisztek lovaglói tudásukat. A PIK első parancsnoka Prónay Sándor ezredes volt, aki eredményes és aktív lovas nevében állt. Nevüket később Lovaglótanár-képző Intézetre változtatták. A Monarchia időszaka alatt a bécsi Lovaglótanárképző Intézet volt a Lovasoktatás központja.

Az Örkény tábori nemzedék, azért volt sikeres, mert őrizték „elődeik” hagyományát, mind elméletben és gyakorlatban egyaránt. Ápolták a külföldi szakemberekkel való kapcsolataikat. Ezt a lovas kultúrát kellene ápolnia, kutatnia lovas nemzetünknek.

Egy közösségi oldalon, olyan forrásokra sikerült bukkannom, melyek kutatják, keresik ezeket az emlékeket. 2015-ben megjelent könyv „Mozaikok Örkénytábor történetéből”, melyet Fekete Gyula és Szabó József János írt. E könyv megjelenése, egyenesen hívogatta azokat az embereket, akik tudtak valamit a tábori életről és esetleg képpel is tudtak szolgálni. Így napjainkban, már elég sok forrás és kép áll szolgálatunkban ahhoz, hogy el tudjuk képzelni a tábori napokat, és „megismerhessük” azokat a lovasokat, akik nevezetessé tették Örkény táborát és a lovaskiképzés ezen módszereit. Sajnos nem becsültük meg eléggé, pedig az akkori Európa legnagyobb fedelését tudhattuk magunkénak és most az enyészeté lett ez a hatalmas lovaskomplexum.

A múlton nem tudunk változtatni, de ismernünk kell ahhoz, hogy a jövő nemzedéke ne feledje el a lovas sport kiemelkedő alakjait. A mai lovasoktatás másként zajlik, mint régen. Ami nem is baj, hiszen találkozhatunk hatékonyabb módszerekkel. Sokat változott a tudomány és az eszközök. Összehasonlíthatatlan a mai korral, teljesen más körülmények uralkodtak akkor és most. Az igények az értékrend különbözik, amely a lovasokat jellemezte. A szintiszta lovas kultúra helyszíne volt, amelyet ma elképzelni sem tudunk.⁷

⁶ <https://docplayer.hu/2019614-Orkenytabor-sikerenek-titka-a-jelenkor-helyzetenek-tukreben.html>

⁷ Mozaikok Örkénytábor történetéből – facebook link

2.2. Vigyázz, kész, oktass!

„Senki nem tud a lovaglás mesterévé válni, ha nincs elég türelme, és nem hajlandó kis lépésenként beletanulni.”⁸

Számomra nagyon kevés a jó szakkönyv, amit találok a lovasoktatásról. Amiket találni lehet, vagy nagyon drágák vagy nehezen lehet hozzájuk jutni és nem azt a tartalmat kapjuk, amire igazán vágytunk. Esetenként régiek, persze ez nem lenne gond, ha mai nyelvezen írnák, hogy a fiatalokat is megfogja. Sikerült rátalálnom egy olyan könyvre, ami pontosan azokat a történeteket írja le, mi zajlik egy lovasoktatás órán és mit és hogyan készítsünk elő diákjaink számára, lépésről-lépésre. Ez nem más, mint Csizik Éva - Alapfokú Lovas oktatás kézikönyve. Ő saját tapasztalatain keresztül írja le, hogyan oktassunk. A leglényegesebb információkat összegyűjtve nyújt segítséget a kezdő lovasoktatóknak és azoknak a szülőknek, akik nem biztosak abban, hogy gyermekük jó helyen vesz részt az oktatásban. A könyvet sokatmondó idézetek tarkítják, híres lovasoktatóktól, mint pl.: Dallos Gyula, Wilhelm Müseler, Gróf Széchenyi Dénes.⁹

A trénernek, edzőnek, oktatónak, lovas tanárnak vagy nevezzük bárhogy, a feladata, hogy a lovas tudásszintjének megfelelően a legjobbat hozza ki tanítványából. Nagyon fontos a pozitív energia, ebben a szakágban, hiszen nem csak két ember között kell, hogy gördülékeny legyen a kommunikáció, mert van egy 3. „fél” is, a ló. Az élőlény, aki megérzi, ha félünk egy edzés előtt vagy éppen nincs kedvünk dolgozni vele. Ez a sport nem csak rólunk szól, hanem arról a társról is akinek a hátán sajátítjuk el tudásunkat. Nyilvánvalóan neki is lehet „rossz napja”, ami kihathat az edzésünkre, érdemes erre figyelni, mielőtt dolgozni kezdünk vele.

Az edző, egy nagyon fontos szereplő ebben az történetben. Mielőtt oktatót választanánk, érdemes szemrevételezni az edzések minőségét, milyenségét. Nagyon fontos a lovarda kiválasztása. Mindegy, hogy gyermek vagy felnőtt, de érezze magát komfortosan a lovardában. Ne arra hagyatkozzunk, hogy más mit mond, egyes lovardákról! Az oktató mennyire figyel oda ránk? Mennyire szigorú? Esetleg csak hagyja, hogy élvezd a magad módján a lovaglást és bele se szól, hogy mit és hogyan csinálj. Én találkoztam olyan esettel, ahol az oktató csak beszélgetett a hozzátartozókkal, míg zajlott az osztálylovaglás és a végén megdicsért mindenkit, hogy milyen

⁸ Dean Ray Koontz

⁹ Csizik Éva : Alapfokú lovasoktatás, Csizik Éva 2020

ügyes volt. A fókusz nem a lovasokon volt, a hibáik igazításán, segítségén. Mindenki megkapta, amit akart. A gyerekek úgy érezték, szuper volt a lovaglás. Jőmagam erős hiányérzettel távoztam, mert azt szerettem volna, ha rám is figyelnek. Ez egyszeri alkalom volt, nem is mentem többet oda.

Aki fejlődni szeretne annak szüksége van arra, hogy biztassák, hogy meglássák azokat a hibákat, amiket ő maga nem lát a ló hátáról nézve. Tudnunk kell, hová tartunk, mi a cél az óra végére. Sikerült teljesíteni? Nemigazán? Bárhogy is, a lényeg, hogy pozitív élménnyel záruljon az óra. Maradjon meg a motiváció, amiért másnap is örömmel ülsz fel. A sikerek elérése fejleszti az önbizalmunk, kitartásunk és segít újabb célok kitűzésében.

Az oktató legyen határozott, türelmes. Sokszor nem elég az sem, hogy számunkra szimpatikus, ha nem tudunk mellette fejlődni.

Meghatározóak a bizalmi kapcsolatok, mind tanítvány-edző között, mind tanítvány-ló között. Ez is egy központi dolog, ha valamelyik kapcsolat meginog, kilakul bennünk egyfajta félelem. Az edző a lovaglás során, nemcsak oktat minket, hanem egyúttal a személyiségünk is fejleszt. Motivál, magyarázattal szolgál mindenre, rávezet a problémák megoldására és átsegít a nehéz pillanatokban. Tekintettel kell lennie a tanulók életkorára hiszen a fiatalok csontozata sokkal jobban tud alkalmazkodni a lovaglás mozzanataihoz. (3.ábra)

Aki ezt a szakágat választja annak szeretettel kell lennie ezek felé az állatok felé és az emberek felé is egyaránt. A papír önmagában kevés, nagyon fontos, hogy milyen emberek vagyunk valójában. A türelem és a jó kommunikációs készség elengedhetetlen ebben a

3. ábra: Torna a gyerekekkel (Saját forrás)

szakmában. Nem elég a tudás, én úgy látom, rengeteg tapasztalatot kel szerezni, ahhoz, hogy valakiből jó oktató váljon. Könyvekből nem lehet megtanulni lovagolni helyesen, mint ahogy oktatni sem. A tudás, gyakorlat, a kitartás, és a szorgalom mind-mind kulcsfontosságúak ahhoz, hogy valakiből olyan oktató váljon, akire felnéznek tanítványai. „Jó pap, holtig tanul.” – Igaz a mondás, a lovaglásra különösképp, mert mindig tanít nekünk valami újat ez a szakma.

Egyik nap sem egyforma, de egy dolog állandó, a lovak iránti, tiszta, önzetlen szeretet.

2.3. „Jó pap holtig tanul”

Milyen dokumentumokra van szükség ahhoz, hogy oktatni tudjunk? Valójában először is el kell döntenünk azt, hogy melyik sportághoz, vagy szakmabeli tárgyhöz húz szívünk. Ma már sokkal több lehetőség áll előttünk ahhoz, hogy eldönthessük, konkrétan, mit szeretnénk csinálni a lovas ágazaton belül. Közép és felsőfokú iskolarendszerben is van lovas oktatás.

Különböző OKJ-s képzések tarkítják a palettát, melyek megszerzése nem túl időigényes. A kérdés csak az, hogy megfelelő szakmai tudást is kapunk-e a pénzünkért cserébe? A legtöbb lovas szakma oktatása a nagyobb városokra koncentrálódik, Budapest, Debrecen, Pécs, Szombathely, etc. Tény az, hogy a mai világban nagyon kevés az olyan szakember, aki érti, élvezi, szereti azt, amit a munkahelyén csinál. Sajnos, már nemcsak kőművesből, villanyszerelőből van kevés, ez a szakember hiány már elérte a lovas sportágazatot is. Lássuk, milyen képzéseken tudunk részt venni.

Az OKJ-s képzések, amiket választani lehet, az a Lóápoló és gondozó, Lovastúra vezető, Sportedző, Sportoktató.

Nem csak OKJ-s képzések adnak lehetőséget, a fiatalabb korosztály számára. Miután elvégezte az általános iskolát és úgy érzi, ebben az irányban szeretné folytatni tanulmányait, lovas szakközépiskolák közül választhat. Zsoké, lovasterapeuta, belovagló, lovastúra-vezető vagy lótartó és tenyésztő szakmák állnak rendelkezésre.

Felsőfokú végzettségek a Ménesgazda, Lótenyésztő Szakmérnök, Lovas szakedző, Lovaskultúra oktató, Lovas tanár és szervező (Hippológus).

Ezeknek a szakmáknak egy része államilag támogatott, másfelől önköltséges.

Lóápoló és gondozó: feladatai közé tartozik a lovak ellátása, gondozása, különböző ló tartó telepeken (méneselek, csikónevelő telepek, fedezettetési állomások, sport és hobbiállók etc.) Elvégzi az istálló munkát, rendben tartja a lovakat és környezetüket. Szakmai előképzettséget nem igényel.

Lovas túra vezető: olyan túrákat vezet külföldön és belföldön, melyeket lóháton tesznek meg turistacsoportokkal, speciális túravezetői, táboroztatási elméleti és gyakorlati tudásra tesz szert.

Előfeltétel középfokú iskolai végzettség, betöltött 18. életév, alapfokú angol vagy német nyelvismeret, erkölcsi bizonyítvány.

Lovassport edző: a cél olyan szakemberek képzése, aki szervezi, tervezi és irányítja a lovasok és lovak kiképzését, versenyre való felkészítését. Fel tudja mérni a lovasok és lovak erőnléti fejlettségét és ehhez viszonyulva tart edzéseket. A képzésen való részvétel feltételei: érettségi bizonyítvány, egészségügyi alkalmassági, valamint, sportági jártasság igazolása, szakmai ajánlással.

Lovasterapeuta: a terapeuta feladata, hogy a sérült, fogyatékos személyek rehabilitációját segítse sajátos és speciális módszerekkel. Ismernie kell a ló és az ember anatómiáját, a lovaglás biomechanikáját egyaránt. A képzésen való részvétel feltételei, gyógypedagógiai végzettség, rajtengedély vizsga vagy alapfokú lovas tudást bizonyító vizsga.

Belovagló: olyan szakember, aki képes a csikók, fiatal lovak alapfokú belovaglására. Versenyzésre is fel tudja készíteni a lovat különböző szakágakban (díjlovaglás, military, díjugrató). Ráépül a Lótartó és tenyésztő képzésre.

Ménegazda: Ménese vagy nagyobb lovas létesítmények vezetői, feladatuk a tenyésztési munka irányítása, a telep életét rendben tartani, ismeri a takarmányozási szokásokat és tartástechnológiai elveket. Részt vesznek a lovak kiképzésében.

Lótenyésztő szakmérnök: speciálisan a lovak tenyésztésére szakosodott, ennek megfelelő ismeretekkel rendelkező agrármérnök, állattenyésztő mérnök, állatorvos továbbképzése, aki a lótenyésztés szakág igényeit ki tudják elégíteni.

Lovaskultúra oktató: TF-en elérhető szakirányú képzés. A cél olyan szakember képzése, aki mind lovas elméleti mind gyakorlati tudással rendelkezik annak érdekében, hogy gyermekek és kezdők lovasoktatását segítse. Megfelelő alap, hogy iskolai keretek között is taníthasson. Követelmények: felsőfokú végzettséget igazoló diploma, felvételi vizsgán A1 díjlovas program teljesítése. Házi orvos igazolás arról, hogy megfelelő egészségügyi állapotunk van a lovagláshoz, oktatáshoz.

Lovastanár (Hippológus): a lovaságazatra vonatkozóan, olyan szakemberek képzése, akik elméleti ismereteiket képesek a gyakorlatban is alkalmazni. Ismerik a lovakkal kapcsolatos szakkifejezéseket, a lovak takarmányozási szokásait, különböző tartási technológiákat. Rendelkeznek állategészségügyi ismeretekkel, tudják azokat alkalmazni is. Az állattal való problémákat gördülékenyen megoldják. Felvételi követelmény: egyetemi-főiskola szintű oklevél. A képzés gyakorlati részét a Magyar Lovas Szövetség szervezi.

3. Oktatókkal készített kérdőívek kiemelése

Kérdőíveket töltöttem ki oktatókkal (lásd 1.számú melléklet) levelezési rendszeren keresztül, melyben kérdéseket tettem fel neki az itthoni lovasoktatással kapcsolatban. A kérdőív 8 kérdésből állt, melyet 11oktató töltött ki. Az e-mail címek gyűjtése közben kezdett csak világossá válni számomra, mennyi „oktató” dolgozik ebben az ágazatban, akinek nincs is papírja róla. Persze ez nem jelenti azt, hogy ne lenne jó abban, amit csinál. De nem csak magát, hanem a lovarda népszerűségét is bajba sodorhatja azzal, hogy végzettség nélkül dolgozik. Ami még érdekesség, bár nem meglepő, hogy a válaszadók nagy %-ban nők. Többségük Zala vármegyében és Budapest környékén tevékenykedik.

Az oktatók közül valamennyien OKJ-s tanfolyamon sajátították el ismereteiket. Vannak, akiknek más egyetemi végzettségük is van, de nem abban dolgoznak. A lovassport edzői és a lovas túra vezetői tanfolyamok a legnépszerűbbek. Többeknek lovardája is van, melyet sikeresen működtetnek.

A következő kérdésem a lovaglás népszerűségére vonatkozik, melynél válaszok mind arra utalnak, hogy nem elég populáris, hiába próbálják a lovardák azzá tenni különböző játékokkal összekötve a tanulást. A legtöbben esetben a fiatalok mutatnak érdeklődést a lovassport iránt. Több gyermek és felnőtt járna lovagolni, ha nem lenne olyan drága.

A korosztály, akik részt vesznek lovasoktatáson leginkább fiatal gyermekek, általános iskolások. Persze akad elvétve pár az idősebb korosztályból is, de úgy néz ki még mindig a fiatalok körében hódít ennek a sportnak a megtanulása. A szülők nagyban hozzájárulnak mind anyagi, mind lelki támogatásukkal, ami nagyon fontos egy gyermeknek ennél a sportágnál. Ami érdekesség, hogy a Kincsem film megjelenése után, megugrott a lovaglás után érdeklődők száma.

A fogyatékosok lovagoltatása elég sok dologban kötött. Mégpedig maga a végzettség (lovasterapeuta), mert nem elég elvégezni egy lovasiskolát, rendelkezni kell egy gyógypedagógus vagy pszichológus, gyógytornász végzettséggel is. Próbáltam felvenni egy lovasterapeutával a kapcsolatot, de kezdet világossá válni számomra, hogy lepkehálószerűen kell őket befogni, annyira kevesen vannak. Amint azt egy ismerősöm elmesélte, aki elkezdte a lovasterapeuta képzést, de mivel a végén a 120cm-es akadálypályán nem teljesített megfelelően, ezért nem kapta meg a

végzettséget. 3 szakirány is van ebben a szakágban és mindhez más és más végzettség kell. Az új rendszerbe már szerepel, hogy orvosok is szakosodhatnak eme irányba.

A megkérdezettek többsége „borzalmasnak” találja itthon a lovas oktatás helyzetét, kiélezve nagyon az anyagiakra. Sajnos ezen a területen is, mint lassan már mindenhol a pénz az úr. Ha van pénz, tudsz magán órákat venni, ha nincs, marad a „vonatozás” osztályban, ahol valljuk be, kevesebb az esélyünk fejlődni. Ahogy említik többen is, lovas végzettség nem egyenlő a szakmai tudással, tapasztalattal.

A lovas táborok elég nagy népszerűségnek örvendenek. Vannak bentlakásosak, a nagyobb gyermekek számára, és van nappali rendszerű, ahol a gyerekek esténként hazatérnek. A lovas táborok nemcsak azért népszerűek mert a legtöbb időt lovak között tölthetik a gyerekek, hanem azért is, mert nincs szülői felügyelet, kicsit önállósodhatnak. Sokat tanulnak nemcsak a lovakról, hanem egymástól is. A lovak körüli teendőket is elsajátítják, így tapasztalva meg, milyen nagy felelősség is az állattartás. Rendszerességet, kitartást, tervezést igénylő feladat, amely nem könnyű. Nagyon sok helyen nemcsak a lovaglást tanítják, mindemellett kirándulnak, játékosan tanulnak. Azok a gyermekek, akik otthon egyébként nem szeretnek takarítani, rendet tenni, ezekben a táborokban szívvel-lélekkel csinálják.

Milyen is a jó oktató? A válaszok egyértelművé teszik azt, hogy a legnagyobb kompetencia amire szükségünk van ebben a szakmában az a türelem. Mind a lóval, mind a lovasokkal szemben. Nagymértékű állóképességre is szükségünk lesz, hiszen a lovasoktatásban nincs szünet. Lehet mínusz odakint vagy plusz 35 fok, neked menned kell és csinálni. Mindezek mellett, nagyon fontos a tapasztalat hiszen a könyvekből lehet tanulni, de más az, amikor nap, mint nap csinálod és kialakul egyfajta rutin. De ha a lovasoktatás az, amit mindig is szeretnél volna csinálni, akkor elkerülhetetlen a folyamatos tanulás, életed végéig.

Van olyan oktató köztük, aki olyan középiskolában tanít lovasoktatást, amely első Magyarországon, ahol 5 éves technikusi képzés alatt válhat diákokból lovassportedző. Elgondolkodtam rajta, hogy ilyen középiskolákkal még jobban lehetne népszerűsíteni ezt a sportot.

4. Luxus vagy megfizethető hobbi?

Nagyon sok szó esik arról, hogy a lovaglás, milyen drága sport még akkor is, ha nem kell a saját lovunkról gondoskodni, bértartást fizetni. Ha megszeretnénk tanulni lovagolni, sok lovarda közül választhatunk, persze ha a fővárosban, Budapesten élünk. Vidéken kicsit más a helyzet. A lovardák száma elég csekély és még az sem biztos, hogy megfelelő felszereltségű számunkra. Sokszor halljuk a köznyelv szomorú megfogalmazását, miszerint a lovaglás nem sport, mert csak ülnek a lovon és csak a ló dolgozik. Tisztában vagyunk vele, hogy csak olyan ember tesz ilyen megjegyzést, aki még életében nem ült lovon, esetleg még csak ló közelében sem volt. De térjünk vissza a költségekre. Az alábbi táblázatban gyűjtöttem össze, ma mennyibe kerül a lovassport azok számára, akik most kezdenének bele (1. táblázat).

Utazás	12-15.000 Ft (havi)
Felszerelés	Nadrág-12.000 Ft Kobak- 10.000 Ft Csizma- 9.000 Ft Kesztyű- 2500 Ft Gerincvédő mellény- 17.000 Ft
Óradíj	Heti 2 alkalom- 8000 Ft

1. táblázat: lovassport költségei (saját forrás)

Utazás, a lovardák zöme a településeken kívül van, így számolnunk kell azzal is, hogy mennyi benzint fogyaszt az autónk 1-1 óra alkalmával, az időnkről nem is beszélve.

Felszerelés, ha komolyabban szeretnénk sportolni, előbb utóbb kénytelenek leszünk beruházni a lovagláshoz szükséges kellékekből. Csak a legegyszerűbb és legalapvetőbb felszereléseket tettem a „kosaramba”, az akciókat nem figyelve. A felszerelés jobb esetben csak egyszeri kiadás, talán megéri elsőre kicsivel jobb minőségért fizetni.

Lovasórák költsége elég változó. 4000-6000 Ft között kóstál, persze ez itt vidéken, Zala megyében. A magánórák a tereplovaglás egyértelműen drágábbak.

Ezek csak alap felszerelések, alap költségekkel, de ezek mind a kényelmes és biztonságos lovaglást szolgálják. Ha valaki ezt a sportot választja, akár magának, akár gyermekének, valljuk be, mélyen zsebbe kell nyúlnia, de kétség sem férhet hozzá, hogy olyan sportot választ, amely minden izmát megmozgatja.

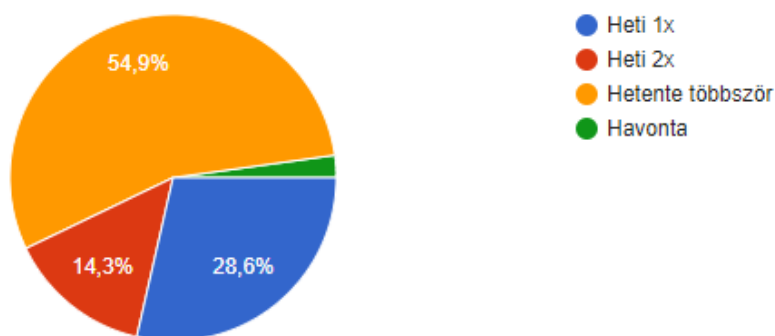
5. Szülők által kitöltött kérdőívek elemzése

Kérdőíveket töltöttem ki olyan szülőkkel, akiknek gyermeke jelenleg részt vesz valamilyen hobbi vagy versenyszintű lovasoktatáson (lásd 2. számú melléklet). Arra vagyok kíváncsi, mit gondolnak a lovassportról és mennyire támogatják gyermekeiket abban, hogy ezt űzzék. A kérdőív interneten keresztül volt elérhető, lovascsoporthoz és lovas sport kedvelők voltak a célközönség, akikhez eljuttattam a kitöltendő kérdőív linkjét (google drive). A kitöltők száma 91 fő volt. A válaszadók itt is nagy százalékban nők, legtöbbször Zala vármegye és Pest vármegye környékéről.

A megkérdezettek gyermekei többségében csak heti egy lovaglórát vesznek igénybe, de akad, aki egy héten többször is. (3. ábra) A szülők többsége figyeli is gyermeke fejlődését, noha tapasztalata nincs. De így is látnak fejlődést óráról órára. Egyértelmű a válasz, miszerint a lovaglás igen zsebbe nyúlós sport. Arra a kérdésre, hogy „Más sportot is űz-e a gyermek a lovaglás mellett?” a válaszok többsége nem volt, de igen kis aránnyal. Végére is, valljuk be őszintén a gyermeknek 1 heti lovaglórát nem fedeti a mozgásigényét.

Milyen rendszerességgel lovagol gyermeke ?

91 válasz

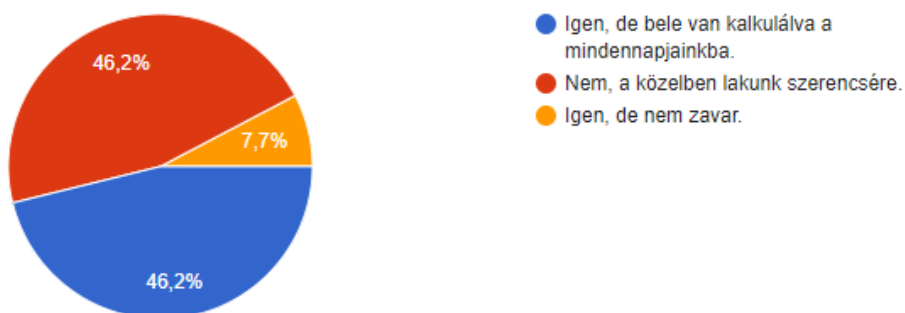
4. ábra: lovaglás gyakorisága (Saját forrás)

Az oktató legyen szimpatikus, de nem ez a mérvadó akkor, ha az ember edzőt választ gyermekének. De vannak, akiknek az fontos, hogy milyen az oktatási stílusa, és ez dönti el kit választunk. Ennél viszont fontosabb a szülők számára, hogy olyan lovastanára legyen a gyermeknek, aki ezt végzettséggel is tudja bizonyítani.

Ha gyermekünket lovagolni hordjuk, az bizony sok időnket felemészti. (4. ábra) Általában a lovardák a városok külterületein helyezkednek el. Szerencsénk van, akkor, ha ez a lovarda a közelünkben van és nem kell az egész városon átutózni. A többségnek szerencséje van. Ha ez eleve bele van építve mindennapjainkba és el tudjuk fogadni, mennyi idő az még odaérünk, felszerszámozunk, lezajlik az oktatás, leszerszámozunk és még talán beszélgetünk is egy kicsit, akkor jó hangulatban telhet. De ha a kapkodunk, idegeskedünk annak sosincs jó vége.

Sok időt elvesz a gyermek lovagoltatása (utazás), a mindennapokból ?

91 válasz

5. ábra: Idő (Saját forrás)

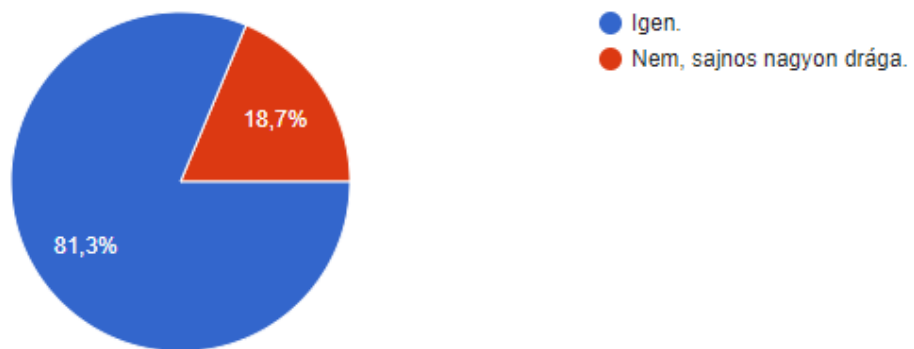
Érdekes, hogy a legtöbben a lovarda felszereltségét már nem tartják fontosnak. Pedig szerintem egy jó infrastruktúrával, mint melegedő, büfé, ahol a szülő még el is tud cseverészni, nem fázik, nem ázik nem egy utolsó szempont.

Ami jó hír, hogy a lovas szülők támogatják gyermekeiket abban, amit csinálnak. Talán ez az egyik legfontosabb dolog ahhoz, hogy új és új lovas nemzedéket képezzünk. Ebben mindenki egyetértett.

A lovastáborok népszerűsége is szakadatlan (4. ábra). Bár lehet egyre kevesebben tehetik meg, hogy gyermeküket elküldjék, mégis a többség igennel szavazott ezügyben. A lovastábor egy nagyon jó hely, ahol a gyermek kis önállóságot tanul a szülők felügyelete nélkül.

Részt szokott venni gyermeke lovastáborokon?

91 válasz

6. ábra: Lovastábor népszerűség (Saját forrás)

A lovas szakmák akkor fognak egyre népszerűbbek lenni, ha ezek a gyermekek, akik most lelkesen és lendülettel járnak el a lovardába, ez meg is marad. Persze a tehetség is nagyon fontos, de a kitartásra való nevelés, az alázat amit itt tanulnak meg még fontosabb. Ezt felnőtt korukban is fogják tudni kamatoztatni. Mind fizikai, mind szellemi képességeik kezdenek fejlődni. A lovaglás nagyon sok pozitív dolgot tanít meg nekik.

6. Saját lovarda nyitásának SWOT analízise

A kérdőívek kitöltése után, a szülőkkel való beszélgetések kapcsán megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy vajon lenne-e igény a környéken még egy lovarda létesítésére. Megvizsgáltam, hogy milyen lehetőségeket rejtene és milyen nehézségekkel kellene szembesülnöm, egy swot analízis segítségével (2.táblázat). Ahhoz, hogy valaki egy lovardát tudjon létrehozni, üzemeltetni nagyon nagy tőkére lesz szüksége. Az elemzésemben egy saját lovarda üzemeltetésének, kvázi életképességének arányait próbáltam szemléltetni. A lovarda erősségeinél, az, hogy hol helyezkedik el nagyon fontos, mint ahogy az is, hogy könnyen megközelíthető legyen. Ha már egy olyan dologgal, mint például fedeles, rendelkezünk, ami a másik lovardában nem elérhető már előbbre vagyunk, mint versenytársaink. Tapasztalataim szerint, az emberek többsége szívesebben megy és/vagy viszi a lovát olyan helyre, ahol felszerelt a lovarda. Egy vidéki lovarda olcsóbb árkategóriában dolgozik, mint egy városi ez valószínűleg a kereslet miatt van. A

nyelvismeret minden ágazatban nagyon fontos, ezt egy lovardában könnyen lehet kamatoztatni, ha külföldi vendégek jönnek.

Erősségek	Gyengeségek
• közel van főútvonalhoz • olyan létesítmények, ami a másik lovardában nincs pl.: rossz idő esetén fedeles használata • angol nyelvismeret megléte (külföldiek lovagoltatása, oktatása) • kedvezőbb árszínvonal, mint a nagyvárosok környékén	• van más környékbeli lovarda • megfelelő biztosítás keresése • kevés a lovastúra útvonal • tőke/fedezethiány • távolság a várostól
Lehetőségek	Veszélyek
• munkahelyteremtés • lovastúra útvonalak megújítása • megfelelő kereslet • csoportos programok a környékbeli lovardákkal (kapcsolatépítés) • lehetőség biztosítása a környékbeli iskoláknak lovagoltatásra • pályázatok beadása • bértartás	• rentabilitás • másik lovarda népszerűsége • szakemberhiány • megfelelő pályázatok hiánya

2. táblázat: Swot analízis (saját forrás)

Szerencsére ma is sokan tartanak lovat, alakítanak ki olyan helyeket, ahol lovagoltatni lehet. Ez persze azt eredményezi, hogy vetélytársakat kapunk. Ami lehet pozitív és negatív is, hiszen van motiváció amiért jobbak és eredményesebbek szeretnénk lenni a „szomszédunknál”. Egy lovarda üzemeltetésének anyagi részének szemléltetése talán a legbonyolultabb, hiszen mindig akadhat olyan anyagi kár, amire nem számítunk. Pl.: tűz keletkezik. Amíg megkötjük a biztosítást és nincs baj addig „fűt-fát” ígérnek nekünk, de ha megvan a baj, már más a helyzet. Ezért is kell, hogy megfelelő tőke és félretett megtakarításunk legyen, hogy ezeket a baleseteket, ha a biztosító hátat fordít, gördülékenyen tudjuk kezelni.

Egy új intézmény indításakor, keresnünk kell olyan embereket magunk mellé, akiknek hasonló a céljuk, mint nekünk. Az, hogy telepen mindig minden rendben legyen, és fejlődni, gazdagodni tudjon a lovardánk. Lehet, hogy kezdetben, még csak 1-2 embert tudunk alkalmazni, de ha a lovarda bővül, mert bértartás lehetőségeit is fenntartjuk, kelleni fog a munkaerő. Egy

faluban, ahol lovarda létesül, állandó látogatói a gyerekek. Ők ezeknek az intézményeknek az életben tartói, a jövő lovas nemzedéke.

A lovas túrák egyre népszerűbbek, új utakat mindig fel lehet fedezni a környéken. Akár más lovardákkal egybekötött lovas vetélkedőn megmérettetni a fiatalok tudását, aranyérem és serleg nélkül. Nemsok lovas pályázatról tudok, amely a közelmúltban megvalósult volna. Amikor középiskolás voltam, az iskolánk nyert egy pályázaton, mikor is Kaposvárra tudtunk menni a Pannon Lovasakadémiára heti 1 alkalommal. Nagyon jó élmény volt, szeretettel emlékszem vissza, habár az utazás elég fárasztó volt Csurgóról.

Mint minden területen ma Magyarországon, úgy a lovas ágazat is szakember hiányban szenved. Kevesen választják, eme szakágat és még kevesebb az, aki érti is amit csinál vagy esetleg kiemelkedő benne. A lovagláshoz, mint ahogy az oktatáshoz is érzék kell. Ezt a munkát, sosem egyedül végzed, mert végig ott van veled a ló, akiért te felelősséggel tartozol. Az oktatás részéről nem is szólva. Bármibe kezd bele az ember manapság, mindennek van előnye és hátránya, de inkább legyünk bátrak és vágjunk bele, mint bánkódjunk azon „mi lett volna ha”.

7. Oktatás Módszertana

„Az alázat az alapja a ló őszinte igaz szeretetének!”¹⁰

Kapcsolatteremtés

Egy lovarda akkor népszerű, ha családias a környezet, nincs rivalizálás egymás között és mindenki udvarias mindenkivel. Ez is megalapoz egyfajta hangulatot. A lovarda területén fontos bizonyos szabályok betartása és betartatása, a házirend ismertetése és a balesetvédelmi oktatás. Általában ennek tudomásul vételét a tanulóval alá is íratják. Illik körbejárni vele a lovardát, megmutatni a lovakat, mesélni a lovarda rövid történetéről.

Amikor oktatásra készülünk, az első és legelső dolog felmérni lovasunk és a ló közérzetét. Ha valamelyikük nem érzi komfortosnak magát, akkor más feladatot kell kitalálnunk. Nagyon fontosnak gondolom, a lóval való megismerkedést, összekapcsolódást. Nagyon sok lovardában még most is futószalagon mennek a lovasok, semmi kapcsolat teremtés nincs a lóval mielőtt felszállnának a hátára. Mikor kint dolgoztam Spanyolországban, és lovasoktatáson vettem részt a nyerget csak hetekkel később foghattam és tehettem a ló hátára. Nagyon meglepődtem először ezen a módszeren és alig vártam már, hogy felüljek. De nagyon sokat tanultam róluk, hogy milyen érzékeny állatok. Az energiáinkat mennyire érzik. Itthon véleményem szerint felháborodást keltene, ha nem pattanhatna a gyermek vagy felnőtt egyből a ló hátára. Pedig szerintem így kellene kezdeni mindenhol a lovasoktatást. Különbséget kell tennünk felnőtt és gyermek oktatásánál. A két korosztály oktatása másképp zajlik.

Fontos, hogy ott legyünk az első nyergelésnél, kantározásnál, még akkor is, ha az illető nem most csinálja először. Már itt elkezdődik a lóval egyfajta kapcsolatteremtés. Fontos a lovas megfelelő ruházata, ami elengedhetetlen a kényelmes és biztonságos lovagláshoz. A kobak használata kötelező ezt nem lehet elégszer hangsúlyozni.

Mielőtt lóra ültetjük az emberünket érdemes és meg is kell kérdeznünk, hogy mióta lovagol vagy teljesen új alapokról kezd. Ha azt is állítja lovagol x ideje, kötelességünk felmérni tudását, ami alapján folytatni tudjuk vele a munkát és átbeszélni a terveket, célokat. Fontos olyan lovat választanunk az oktatásra, amelynek járása egyenletes, hogy lovasunk jobban tudjon alkalmazkodni a ló mozgásához.

¹⁰ Dallos Gyula

Ha egy kezdővel van dolgunk, először is futószáron fogunk vele dolgozni. Megkérhetjük, hogy simítsa meg a ló testrészeit esetleg sétáljon vele a pályán, hogy kapcsolatban legyenek. Mindenképpen fontos dolog a dicséret, mind lovasnak és lónak egyaránt. A legelső alkalommal a lóra szállást érdemes bemutatni. Ha valamilyen okból, úgy látjuk, hogy ez nehézséget okoz, akkor használhatunk dobogót, melyet erre a célra szolgál. A kengyelt úgy állítjuk be, hogy a lábfej legszélesebb részét nem engedjük beljebb csúszni.

Már lépésben nagyon fontos az egyensúly megtalálása a lovon. Az egyensúly egy kulcs, a lovaglás megtanulásához. El kell érünk a lovasnál, hogy ne a karjával és lábával kapaszkodjon. Ezért is fontos, hogy kengyellel lovagoljon az illető, így nagyobb biztonságban érzi magát. Végeztethetünk különböző tornagyakorlatokat, például, érintse meg a bokáját, nyúljon hátra a ló farához, így megszokva a ló lépésének ritmusát.

„Korrekt ülés meghatározása: A váll, csípő és a sarok függőleges vonalba esnek, a lábfej a test súlypontja alatt helyezkedik el, és nagyjából a ló testével párhuzamosan nyugszik a kengyelben. A fenék a nyereg legmélyebb pontján pihen, a testsúly egyenletesen oszlik el a két ülőcsont és a belső combizmok között, a sarok a legmélyebb pont. A gerinc, természetes S- formát megtartva, függőlegesen áll a nyereg közepe fölött, a váll pedig lazán szétnyílik. A felkar a függőlegestől eltérve lóg lefelé és a testnek támaszkodik. A kéz laza, nincs ökölbe szorítva. Az alkar, a szár és a ló szája közötti egyenes meghosszabbítás.”¹¹

7.1. Ügessünk könnyen!

Az, hogy mikor kezdünk el lovasunkkal ügetni, befolyásolják a lovas adottságai. De ha minden jól megy körülbelül a 2.-3. alkalom az, ahol elkezdhetjük. Az ügetés egy két ütemű jármód, melyet bal és jobb lábon lehet alkalmazni. (7.ábra) Egy kezdő lovasnál előbb a helyes ütem megtalálása a cél. Fontos ismertetni, mi az hogy *Könnyű ügetés* és mi az, hogy *Tanügetés*. Az ügetés megkezdése előtt mindenképpen figyelmeztessük lovasunkat, mi következik. Általában a könnyű ügetést tanítják először mert az a „könnyebb”. Hagyjuk, hogy a nyereg

7. ábra : Könnyű ügetés (saját forrás)

kápájába kapaszkodva, érezze, próbálja felvenni a ló ritmusát pár ütem erejéig. Csípőjének lazán kell kísérnie a ló hátvonalnak mozgását, ám a felső test szinte mozdulatlan. Nyilván a helyes ügetés még várat magára, de ha a megfelelő

¹¹ Csizik Éva: Alapfokú lovasoktatás, 2020

instrukciókat adjuk meg óráról-óra, akkor előbb utóbb elérjük a kívánt eredményt. Ez nemcsak a tanulót, de minket is büszkeséggel fog eltölteni. A lábszár nem mozdulhat el a helyétől. Pár lépésnyi tanügetés után, el kell kezdeni kiemelkedni a nyeregből. Az oktató a tipikus vezényszavakkal segíti a tanulót, mint „Föl, föl, föl...”, ami jelzi mikor kell kiemelkedni a nyeregből. A kezdőknek nagyon sokat segít az, ha más haladó lovasokat látnak lovagolni.¹²

„Nem adok kantár-szárt a kezükbe, míg a nélkül tökéletes biztonsággal barriéret nem tudnak ugrani.”¹³

Ha az ügetés már megy kapaszkodás nélkül is, akkor adhatunk szárat a lovasunk kezébe. Előtte nincs értelme, hiszen neki is könnyebb, hogy csak az ülésére kell először figyelni, és a ló is boldog mert nem rángatják a száját feleslegesen. Egyértelműen álló lónál mutatjuk meg. A szár helyes fogásának megtanítása nem jelent különösebb gondot. A legegyszerűbben úgy taníthatjuk, mintha bögrét fognánk a kezünkbe. A kézfej laza, ököltartásban a hüvelykujjak felfelé állnak. A szárok a gyűrűsujj és a kisujj között érkeznek. A nyugodt, puhán tartott kéz és jól tartott szárok remek kapcsolat közvetítő ló és lovas között.

Tanügetés

A tanügetés általában senki nem kedveli. Pedig ez a jó ülés alapja és annak, hogy később vágtazni is tudjunk. A tanács egyszerű: ülj puhán, lazán a nyeregben, kövesd a ló mozgását. Úgy vélem ez a lovaglás megtanulásának leggyöngyösebb része. Akkor kezdhetjük el tanítani, amikor a lábfej helyzete már stabil. Időről-időre, mindig több és több tanügetést kérünk lovasunktól. Folyamatosan emeljük a tanügetés mennyiségét 1-1 óra alkalmával. A tanügetést olykor kengyel nélkül kell gyakoroltatni, ez remek egyensúlyfejlesztő.

„A nyereghez való tapadást csak akkor értük el, ha a középügetésben is – és pedig nemcsak egy, hanem több lovon – már nem dobá la ló, és mozgását ki tudjuk ülni; ha már olyan szilárdan és nyugodtan ülünk, hogy egy, az ülepünk alá tolt papírlapot testsúlyunkkal is ott tarthatunk.”¹⁴

Ez az idézet, amely tökéletesen megfogalmazza azt, mikor is sikerült elsajátítanunk a tanügetést helyesen.

¹² Domokos Lajos: A lovaglás alapjai, Mezőgazdasági Kiadó, 1986

¹³ Gróf Széchenyi Dénes: Adalékok a lovaglás oktatásához

¹⁴ Wilhelm Müseler: A lovasoktatás kézikönyve

7.2. Vágtass, mint a szél!

A vágta egy három ütemű jármód lebegő fázissal. (8. ábra) Megkülönböztetünk jobb és balkezes vágát. Ennek a lényege, hogy próbáljunk minél jobban a nyereghez tapadni, és csípőnkkel hintázva követni a ló fel-le mozgását. Elsőként érdemes voltizs hevederrel próbálni a tanulóval, mindezt futószáron. Az érzés megtapasztalásához természetesen foghatja a kapaszkodót, de a cél az, hogy minél előbb kapaszkodás nélkül is sikerüljön a vágázás. Szükségeltetik felhívni a lovas figyelmét az ügetés és a vágta ütem változására. Nehéz feladat megtanulni a vágtaból ügetésre váltás iramát követni. Vágtánál is megkülönböztetünk úgynevezett „vadász” vagy kétpontos ülésű vágát és munkavágát. Melyiket tanítjuk először? Általában a munkavágát vesszük előre és utána próbálhatjuk a két pontos vágát. Az iramok tanulása közben, észrevehető, hogy olykor-olykor szétesik a lovas és az eddig megtanult mozgások nem igazán mennek. Ilyenkor érdemes mindig visszakanyarodni kicsit az elmúlt időben tanultakra.¹⁵

Nagyon sok mindent és nagyon részletesen lehetne írni a lovaglás megtanulásának lépéseiről. Rengeteg könyv van, amik különböző módon írják le egy – egy jármód elsajátításának módszereit. Ez egy olyan sport, amit nem lehet könyvekből megtanulni, de segítséget nyújthatnak a ló mozgásának, viselkedésének megértéséhez.

8. ábra: Vágta (saját forrás)

7.3. Segítségadások

A lóval való kommunikáció folyamatos kell legyen, akkor is, ha a hátán ülünk, de akkor is ha épp futószáron oktatunk. A segítségadás többféle lehet. Persze ez mind attól függ, milyen helyzetben vagyunk (ló hátán vagyunk vagy futószárazunk). Adhatunk hang segítséget, csizma segítséget, szársegítséget és még a testsúlyunkkal is segítséget nyújtani. És persze attól is függ mikor milyen segítsége használunk, hogy melyik ló mire van betanítva, mire reagál. Van, ahol cuppogásra reagál a ló, de találkoztam olyan esettel, ahol ezt a hangot a háta nem szívesen tolerálta. A hangsegítséget akkor használjuk általában, ha ezzel más lovasokat nem zavarunk, mert

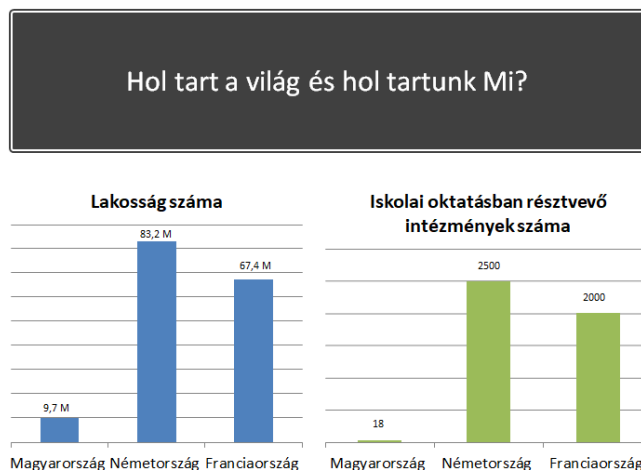
¹⁵ Székely István : Lovasiskola, Móra Könyvkiadó, 2022

ez a „legfinomabb” segítség. De versenyeken nem kívánatos a használata, így talán jobb is, ha nem szoktatjuk hozzá a lovat. Ennek ellenére, sose feledkezzünk meg a dicséretéről, ha az helyénvaló. Az edző feladata az is, hogy ezeket a segítségeket megtanítsa összehangolni a tanítvány számára. Ha a ló számára nem világos a segítségadás, általában azt teszi, ami számára a legkönnyebb. **Csizma segítségeknél** általában a combok, térdek, lábszárak segítő hatását értjük. Ha egyik oldalról éri segítség a ló oldalirányba mozdul el, ha mindkét oldalról egyforma mértékben akkor előrehajtó segítséget adunk. **Szársegítségnek** a lószájára kifejtett hatást nevezzük, amely a szár és a zabla közbenjárásával történik. Ennél a segítségadásnál megkülönböztetünk egész és fél felvételt. Az egész felvétel alkalmazása a ló megállítása bármely jármódban. Ez akkor működhet, ha a segítségeket együttesen és egyidejűleg használjuk, ha a ló átengedő és megfeszülés nélkül megáll, testsúlyát eloszlatva mind a négy lábán. A félfelvétel egy folyamatosan használt segítség a lovaglás során, hiszen ezzel figyelmeztetjük a lovat, hogy most valamit kérni szeretnénk tőle. Például, alacsonyabb jármódba történő átmenetnél, iram csökkentésére, rövidítésére, újabb feladat gyakorlat bevezetésére. Végrehajtáskor a lovas derekát megfeszíti, szárákkal kitart, csizmája zár. Félfelvételekkel a ló figyelmét is vissza tudjuk szerezni, ha esetleg elkalandozna a tekintete. Megszámlálhatatlan alkalommal használja a lovas és sokszor ebből semmit sem látni. ¹⁶

¹⁶ Ute Oschenbauer: A lovaglás nagy könyve, Manókönyvek, 2023

8. Merre tart a mai lovas-kultúra Magyarországon?

Az alábbi diagramm hűen tükrözi mindazt, hogy Magyarország hogyan is áll a lovaskultúra oktatását illetően. A vezető nemzetekkel szemben az iskolai lovas oktatás, el van maradva (3. táblázat).

3. táblázat: iskolai lovasoktatásban részt vevők összehasonlítása

(<https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/32-kiadvany-2021/1481-2021-dallos-gyula-a-lovaskultura-oktatasanak-szueksegessege-es-hatasa-a-xxi-szazad-fiatal-generaciojanak-neveleseben>)

A kérdőíve eredménye, melyeket kitöltöttek mind szülők, mind oktatók, összességében arra utalnak, hogy kis hazánk nagyon el van maradva a lovasoktatás terén. Kevés pályázat van, amely az iskolákat ösztönzi arra, hogy a gyerekek lovasoktatáson vegyenek részt iskolai kereteken belül. A lovas oktatás gyakorlását megnehezíti az is, hogy csak olyan lovakkal lehet oktatni, amelyeknek papírja van arról, hogy oktatáshoz használható. Számos kutatás, felmérés bizonyítja azt, hogy a gyermekek személyiségfejlődésére milyen pozitív hatással van ez a mozgásforma. A mai világban, amelyen eluralkodott a digitalizáció és amely a gyermekek legtöbb idejét elveszi a mindennapokból, az a telefon, tablet, televízió képernyő. Vissza kell nyernünk azt a szabadságot, amelyet a természet ad. Rohanó világot élünk és ezért is kellene visszatérni sokszor a természetbe, olyan sportokat választani, amelyek kikapcsolnak, feltöltenek energiával. A lovaglás egy olyan sport a gyermekek számára, amely által fejlődik személyiségük, egyensúlyuk, koncentrációképességük, kitartásuk szellemi és fizikai értelemben is. Igen, talán a legtöbb sportág képes erre, de egy valami kiemeli a többi sport közül. Ez pedig az az élőlény maga a ló, akivel együtt kell mozognunk, éreznünk. Itt már nemcsak a saját érdekeink számítanak. De visszatérve a lovas kultúrára, mit tehetnénk annak érdekében, hogy felvirágozzon újra? A diákok vegyenek részt lovagláson iskolai kereteken belül. Reklámozzuk a sportot, a szakmát oly módon, hogy a fiatalokat érdekelje ez a sportág. Elérhető áron legyenek a lovasórák. Szóval van mit tennünk

azért, hogy a jövő generációjának vonzóvá tegyük ezt a szakágot. A lóval való kapcsolatot, pedig ápoljuk és soha nem szabad elfelejtenünk, hogy miért is kaptuk a „lovas nemzet” titulust.

9. Következtetések, Javaslatok

A szakdolgozatom írása közben, nagyon sok érdekes tényezőre bukkantam rá. A lovasoktatás és maga a lovaglás is mint, hobbi teljes embert kíván. Nemcsak magunkért vagyunk felelősek, de egy másik élőlényért, embertársainkért. Ahhoz, hogy ez a szakma fent maradjon és népszerű legyen, hosszú út vezet.

Dolgozatom első felében arra kerestem a választ, hogy milyen képesítésekkel (papírok) és képességekkel (tulajdonságok) kell rendelkeznie annak, aki oktatni szeretne napjainkban. Nagyon sok képzés közül lehet választani, de ezek, én úgy gondolom, rövid időn belül akarnak horribilis ismeretanyagot átadni a diákoknak.

Lovas oktatás helyzetét tekintve, véleményem szerint, sokkal több pályázat kellene, mind iskoláknak, mind lovas egyesületeknek, hogy fejlődni és megfelelő körülmények között oktatni is tudjanak. A tévében sem reklámozzák, plakátok sem hirdetik, hogy a lovaglás mennyire egészséges mozgásforma testnek és léleknek egyaránt. Ösztönző programok a lovassport megismertetésére, ugyanúgy ahogy úszással megismerkednek az alsó tagozatos diákok. Úgy gondolom, ahhoz, hogy népszerűsítsük a lovasoktatást itthon, egyre több olyan intézmény kellene, ahol lehetőség van ennek a sportnak a gyakorlására. Valószínűleg jobban érdekelné a fiatalokat a lovaglás kipróbálása, ha a szakkörök között ez is választható lenne. Nem azt szeretném mondani ezzel, hogy minden gyereknek való ez a sport és majd mindenki lovas szakmát fog választani. De meg kell adni az esélyt mindenkinek.

Napjainkban inkább a főváros és a nagyvárosok adnak otthont a lovas versenyeknek. Itt Zalavármegyében alig van 1-1. Régebben Gelse adott otthont a díjugrató versenynek, Nagykanizsán pedig military verseny került megrendezésre. Megszűntek. Miért? Mert a politika itt is belefolyt egy olyan dologba, amihez semmi közének nem szabadna, hogy legyen.

Ez csak egy pár probléma a sok közül. Ez mellett megnehezítik és/vagy ellehetetlenítik a kis lovardák működését azzal, hogy csak olyan lovakkal lehet oktatni, amelyek papír szerint is alkalmasak rá. Úgy gondolom ez a rész is az anyagi dolgokról szól. Ezek a lovardák, sokszor alkalmazottat sem tudnak fenntartani, mert akkor a bevételük nagy része vagy az egész az alkalmazott kifizetésére menne el. Arról nem is beszélve, ha olyan lovardánk van, ahol nincs fedeles vagy egy négy évszakos pálya, úgy a téli hónapok is kiesnek, mint bevételi forrás.

Összességében elmondható az itthoni lovasoktatás helyzetéről, hogy nem igazán virágzik. Nagyon le vagyunk maradva nyugati szomszédainktól az oktatási színvonalát illetően is. Sajnos

nem teszünk érte, hogy ez másképp legyen, sőt...inkább egyre jobban elveszik az emberek kedvét a lótarástól, holott rengeteg szépsége van, amiről nem beszélnek. Sok fiatal jár lovagolni, de ezek többsége és főleg azok, akik tehetségesnek látszanak nem maradnak ennél a szakmánál. A tapasztalatok szerint, amikor elkezdődik a serdülőkor, általában akkor hagyják abba a lovaglást még akkor is, ha sikeresnek bizonyulnak. Vagy úgy gondolják, hogy ők már mindent tudnak, ennél többet már úgysem érhetnek el a lovaglás terén. Pedig ez egy olyan sport amit, ha életed végéig tanulsz, akkor sem fogod elsajátítani. Ezek az állatok tükröt tartanak elénk. Megérik bizonytalanságunkat, dühünket, félelmeinket. Minél több embernek kellene őket megismerni és a sportot, így rájönnének, hogy a mozgás örömteli is tud lenni. Nagyon sok szorgalom és kitartás kell ahhoz, hogy valaki profi lovas legyen. Ez két olyan tulajdonság amire a felnőtt életben nagy szükség van, beszéljünk bármilyen területről. Talán ezt kellene kihangsúlyozni a reklámokban és kiadványokban.

10. Összefoglalás

A szakdolgozat írása közben, sokmindenre fény derült számomra a lovas világot illetően. Nem vagyok benne biztos, hogy pozitív irányba haladnak a dolgok. Mindig is úgy gondoltam, hogy ez a sport mindenkié. Főként azoké, akik a lovakat szeretik, űzik ezt a sportot és ebbe nem tud beleszólni sem társadalmi hovatartozás, sem politika, sem a pénz. A szeretetem a sport iránt nem fog változni, a lovak iránt meg pláne nem. Ők nem tehetnek semmiről, inkább csak elszenvedői azoknak az elvárásoknak, amiknek kiteszik őket. Valójában miről is szól ma ez a sport? Nem a versenyzés öröméről, a motivációról, a kihívásokról...sajnos a pénzről. Homokba dughatjuk a fejünket, de egyre világosabbá válik, hogy itt is, mint mindenhol a pénz a mozgatórugója ennek a sportnak.

Régebben itt a környékünkön több településen is tartottak, mind díjugrató, mind military versenyeket. Ha megkérdezzük az önkormányzatokat, a válasz az, hogy nincs rá anyagi fedezet. Ezeken a versenyeken nagyon sok résztvevő volt és a közönség száma sem volt elhanyagolható. Nagyon sok embert érdekelt ez a sport és remek programlehetőség felnőtteknek, gyermekeknek egyaránt.

Őszintén gondolom, hogy ahhoz, hogy ne anyagiasodjon el a sport ahhoz sokkal több vidéki verseny kellene. Budapest, Kaposvár, hogy csak néhányat említsek, bővelkedik a versenyekben, de itt Zala vármegyében alig akad 1-1 verseny. Több háziverseny kellene, amit a lovardák egymás között szerveznek. Több háziverseny kellene, amit a lovardák egymás között szerveznek. Ez a lovardák közötti kapcsolatokat is erősítené és nem vetélytársat látnának egymásban.

Sok mindenre fény derült a lovas sport világával kapcsolatban, mind oktatók, oktatás, versenyzéssel kapcsolatban. Nem mondom, hogy nem szomorodtam el, de próbálok pozitívan gondolkodni és reménykedni abban, hogy lesz még olyan világ, hogy a lótarás felvirágzik hazánkban. A szeretetem a sport és a lovak iránt nem fog megváltozni. Bízom benne, hogy ez a sport népszerű lesz a jövőben és büszkén hordhatjuk végre a „lovas nemzet” jelzőt, amit egykoron nekünk címeztek.

Irodalomjegyzék

Csizik Éva : Alapfokú lovasoktatás, Csizik Éva 2020

Domokos Lajos: A lovaglás alapjai, Mezőgazdasági Kiadó, 1986

Müsler, Wilhelm : A lovasoktatás kézikönyve Mezőgazda Kiadó

Széchnyi Dénes : Adalékok a lovaglás tanításához, Nemzeti Örökség Kiadó, 2022

Székely István : Lovasiskola, Móra Könyvkiadó, 2022

Ute Oschenbauer: A lovaglás nagy könyve, Manókönyvek, 2023

Internet alapú források

<http://www.horse-trails.hu/index.php/virtualis-muzeum/lo-szerepe-a-tortenelmi-idokban/lovas-nepek-hadviseles/179-magyar-lovas-nepek-honfoglalo-magyarok-hadviselese> (2022.12.10.)

<http://www.huveda.hu/bitstream/handle/10832/841/RemeteAnnaThesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (2023.01.4.)

<https://docplayer.hu/2019614-Orkenytabor-sikerenek-titka-a-jelenkor-helyzetenek-tukreben.html> (2023.01.16.)

https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2011_1-5_38.pdf (2023.01.22.)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_Kir%C3%A1lyi_Lovagl%C3%B3tan%C3%A1rk%C3%A9p%C5%91_%C3%A9s_Hajt%C3%B3iskola (2023.01.22.)

<https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/32-kiadvany-2021/1481-2021-dallos-gyula-a-lovaskultura-oktatasanak-szuekssegessege-es-hatasa-a-xxi-szazad-fiatal-generaciojanak-neveleseben>(2023.02.2.)

<https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/32-kiadvany-2021/1482-2021-kiss-antal-loval-vagy-anekuel-mondani-az-igazsagot-tenni-a-jot-szeretni-a-szepet-lovaglas-es-lovaskultura-oktatasa-piliscsabai-jokai-mor-altalanos-iskolaban> (2023.02.11)

<https://nemztilovasakademia.hu/nemzeti-hagyomanyaink-egy-kis-tortenelem/> (2023.02.12.)

<https://riderline.hu/magazin/2017/felfelvetel-nelkul-nincs-lovaglas>(2023.02.13.)

<https://riderline.hu/magazin/2019/a-lovas-segitsegadasai>(2023.02.14.)

<https://www.lovasok.hu/upload/segedlet%2086-103.pdf> (2023.02.17.)

Mellékletek

1. számú melléklet (oktatókhoz kiküldött kérdőív minta)

1. Hol és milyen iskolát végeztél el,amellyel oktatsz ?
2. Mit gondolsz mennyire populáris tevékenység a lovaglás ? Mivel lehetne esetleg népszerűbbé tenni?
3. Milyen korosztály jár hozzád lovagolni?
4. Van-e esetleg lehetőség fogyatékosok lovagoltatására ?
5. Mi a véleményed az ország lovas oktatási helyzetéről ?
6. Szoktatok-e lovas táborokat szervezni ? Mi ezeknek a lényege ?
7. Mit gondolsz milyen személyiség jegyekre van szükség ahhoz, hogy valakiből jó oktató váljon ?
8. Mit gondolsz mik a nehézségei a szakmának ?

2. számú melléklet (szülőkhöz kiküldött kérdőív minta)

1. Milyen gyakran hozza el gyermekét lovagolni ?
a, Heti 1x
b, Hetente többször
c, Havonta 1x
2. Drága sportnak tartja a lovaglást ?
a, Igen,de megengedhetem anyagilag.
b, Nem.
3. Gyermeke mást is sportol a lovagláson kívül ?
a, Igen.
b, Nem.
4. Fontos az Ön számára,hogy az oktató szimpatikus legyen?
a, Igen
b, Nem , a gyermekemnek legyen az.
5. Fontos az Ön számára,hogy az oktató, tapasztalt legyen és megfelelő tudással rendelkezzen?
a, Igen, a tapasztalat és a tudás elengedhetetlen ehhez a szakmához.
b, Nem, a lényeg, hogy gyermekem élvezze a lovaglást.
6. Sok időt elvesz a gyermek lovagoltatása a mindennapokból ?
a, Igen.
b, Nem, ezt az időt beleteervezem a napokba.
7. Fontosnak tartja, hogy a lovarda jól felszerelt legyen ? (mosdó,öltöző,büfé etc.)
a, Igen, ez is elengedhetetlen.

- b, Nem tartom fontosnak.
8. Támogatni fogja a jövőben gyermeke lovaglását ?
- a, Igen, ha ő is szeretné folytatni.
- b, Nem, az anyagiak sajnos nem teszik lehetővé.
9. Ismer környékbeli lovardákat? (Nagykanizsa 20km-es vonzáskörzete)
- a, Igen, elég sok van.
- b, Csak 1-2 tudok.
- c. Nem.
10. Elszokta vinni gyermekét lovastáborba ?
- a, Igen, idén is fog menni.
- b, Nem, mert anyagilag nem tudom megtenni.

3. számú melléklet (Oktatói válaszok)

Interjú 1.

1. Hol és milyen iskolát végeztél el, amellyel oktatsz ?

Pécsen végeztem el a sportedzői okj-s képzést, de lovakkal már főiskolás korom óta foglalkozom (kb 15 éve), így ez inkább a papír miatt volt fontos.

2. Mit gondolsz mennyire populáris tevékenység a lovaglás ? Mivel lehetne esetleg népszerűbbé tenni?

Sajnos nem eléggé. Népszerűbb lehetne, ha az átlagos családok számára is elérhető lenne, hisz míg egy labdajáték "ingyen" van, addig a lovaglás nagyon is zsebbenylós kategória.

3. Milyen korosztály jár hozzád lovagolni?

Többségben általános iskolások.

4. Van-e esetleg lehetőség fogyatékosok lovagoltatására ?

Nincs.

5. Mi a véleményed az ország lovas oktatási helyzetéről ?

Nagyon nehéz megfelelő tudású edzőt találni, főleg vidéken.

6. Szoktatok-e lovas táborokat szervezni ? Mi ezeknek a lényege ?

Idén tervezzük az elsőt, eddig nem volt meg hozzá az infrastrukturális háttér.

7. Mit gondolsz milyen személyiség jegyekre van szükség ahhoz, hogy valakiből jó oktató váljon ?

A szakmai tudás mellett mindenképpen jó pedagógiai érzék kell hozzá. Türelmes legyen, érthető legyen, empátikus legyen, de legyen határozott, következes.

Saját icipici lovardát indítottam, vidéken. Eddig is állattenyésztéssel, lótenyésztéssel foglalkoztam, a lovasok vállalása az itteni hiányból, és néhány lelkes gyermekből indult kb egy éve. A lovaglás mellett a falusi életbe is betekinthetnek a gyerkőcök, van tehén, bari, nyúl, tyúkok.... A lényeg a nyugodt környezet, friss levegő, és hogy legyen nekik miért kimozdulni a digitalizált világunkból.

Interjú 2.

Kedves Karolina,

A Nyim-i Lovas- és Kutya Terápiás Közhasznú Egyesületnél dolgozom lovasedzőként.

Sportedző (lovassport) tanfolyamot végeztem Pécsen az OKTÁV-nál 2021-ben.

Itt Siófok környékén sokan lovagolnak, hozzánk közel 50-60 gyerek jár évközben, én úgy látom az évek során nem vesztett a népszerűségéből a lovassport, de inkább a lányok járnak. Az áraink elég alacsonyak a környéken, családias a hangulat, ezzel is népszerűsítjük magunkat. Talán a mozgással, testedzéssel és az iskolákban bevezetett előadásokkal, látogatásokkal, osztálykirándulásokkal lehetne még jobban népszerűsíteni, a közösségi médiában már nagy szerepet kapnak a szép képek, videók a lovakról.

4-5 éves korban kezdenek lovagolni nálunk a gyerekek, egészen 18 évesig, a felnőttekre nem annyira jellemző, de azért akad évente 2-3, ők 40 és 50 év között vannak. A gyerekek nagyrésze 10-15 év közötti.

Van lehetőség nálunk kisebbeknek fejlesztő játékos lovagásra, a kisebb gyerekek között azonban még nincs konkrétan megnevezve a betegségük, csak a gyanúja áll fent, pl.egy autista gyanús kislány és fiú is van. Különböző figyelemzavaros, viselkedési problémás gyerekeink is vannak.

Az országban a helyzet szerintem vegyes. Vannak nagyon jó, színvonalas helyek, viszont itt el is kéri az árat. De sajnos a legtöbb hely futószalagszerű, vagyis nagyon monoton, gépies. A pénzért cserébe sok helyen vonatoznak csak egymás után, nem személyre szabott, egyedi az oktatás. Valahol nagyon szép, elegáns a környezet, ám az ilyen elitebb lovardákba nem járhat akárki, kiközösítés is előfordul, és nem a gyerek tudása a lényeg, hanem a pénztárcája, a ruhái. Több egyénre szabott, minőségi oktatás kellene, illetve a lovakat is több helyen jobban kellene kímélni, és nem robot módjára dolgoztatni.

Minden nyáron rendezünk napközis táborokat, egy nyáron 7-8 hetet. Ezekben a napokban a gyerekek nem csak lovagolnak (5 napból 2x lovagolnak egy nap 2x), hanem a lovak ellátását, ápolását, etetését is megtanulják. Együtt csinálunk mindent. Mivel fiatal lovak is vannak nálunk, ezért azoknak a kiképzésébe is betekinthetnek, a nagyobbak részt is vesznek benne. Trágyázunk, takarítunk, szerszámokat ismerünk. Ezek mellett sokat játszunk, kirándulunk, kapcsolódunk. Megtanuljuk, hogyan kell bánni a kiscsikótól kezdve az 4-5 éves belovaglás alatt álló lóval. Különböző szakágakat is megismertetünk velük.

A jó oktató legyen türelmes, de mégis határozott. Legyen motivált és tűzzön ki elérhető célokat. Legyen nyitott és barátságos, de tartsa be a határokat, legyen empátikus, együttérző, mind a lovassal, mind a lóval. Könnyen tudja kifejezni magát, érthetően, sokféle módon. Ne legyen hangulatember, tudjon alkalmazkodni, és tudja átadni a tudását.

Nyilatkozatok

Hallgatói nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: TÓTH KAROLINA

A Hallgató Neptun kódja: OSQCD4

A dolgozat címe: Hat lábba a földön

A megjelenés éve: 2023

A konzulens tanszék neve: Élettani és Táplálkozástani Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2023 év 04 hó 18 nap

Tóth Karolina
Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

Konzulensi nyilatkozat

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Tóth Karolina (hallgató Neptun azonosítója: OSQCD4) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Keszthely, 2023. május 2.

Dr. Bartos Ádám
Belső konzulens